

*REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
UPRAVA RS ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE
IZPOSTAVA POSTOJNA*

Datum: avgust 2014

***POVZETEK
OCENE OGROŽENOSTI OB POJAVU
POSEBNO NEVARNIH BOLEZNI PRI
ŽIVALIH ZA NOTRANJSKO REGIJO***

1. OCENA OGROŽENOSTI OB POJAVU POSEBNO NEVARNIH BOLEZNI ŽIVALI

1.1. Uvod

Regijska ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih boleznih živali za Notranjsko regijo je izdelana na podlagi Navodila o pripravi ocen ogroženosti (Ur. list RS, št. 39/95), Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Ur. list RS, št. 24/12), Zakona o veterinarskih merilih skladnosti (Ur. list RS, št. 93/05, 90/2012-ZdZPVHVVR in 23/2013-ZZZiv-C) in Pravilnika o boleznih živali (Ur. list RS, št. 81/07 in 24/10).

Pri izdelavi Regijske oceno ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih boleznih živali za Notranjsko regijo je bila upoštevana Državna ocena ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih boleznih živali št.842-5/2011-56 z dne 20.11.2012 in pravila stroke.

2. Bolezni živali na splošno

Bolezni živali so bolezni, ki jih povzročajo biološki agensi in se neposredno oziroma posredno prenašajo z okužene oziroma bolne živali na zdravo, lahko pa tudi na ljudi (zoonoze). Med te bolezni spadajo številne bolezni z zelo različnimi simptomi, velikokrat specifičnimi gleda na virulentnost povzročitelja (spособnost povzročitelja, da povzroči bolezen). Znaki bolezni se lahko pojavijo kmalu po okužbi, v nekaj dneh (na primer influenza), ali pa se bolezen razvija počasi, lahko tudi več mesecev ali let (na primer tuberkuloza). Med njimi so bolezni, ki so lokalizirane in zajamejo le določen organ ali pa so generalizirane in je prizadeto vse telo.

Bolezni živali se glede na število obolelih pojavljajo:

1. sporadično – zboli ena oziroma posamezna žival,
2. v obliki izbruhov – pojav bolezni je omejen in po času in kraju nastanka ter številu prizadetih živali presega običajno stanje na določenem omejenem območju,
3. enzootsko (enzootija) – bolezen se v različni jakosti stalno ponavlja na določenem ožjem območju in nima težnje po širjenju,
4. epizootsko (epizootija) – bolezen izbruhne pri večjem številu živali in velikost prizadetega območja presega običajno stanje in predstavlja tveganje za večji del populacije živali ter je zato nujno takojšnje ukrepanje,
5. panzootsko (panzootija) – bolezen se hitro širi med živalmi na velikem območju in zajame več celin.

Razvrstitev, obveščanje, poročanje in prijavljanje boleznih živali določata v skladu z mednarodnim zoo-sanitarnim kodeksom in nacionalno listo Zakon o veterinarskih merilih skladnosti in pa navedeni Pravilnik o boleznih živali.

Vsak sum bolezni je imetnik živali dolžan v skladu s 17. členom Zakona o veterinarskih merilih skladnosti sporočiti veterinarski organizaciji. Hkrati je imetnik dolžan še pred prihodom veterinarja zavarovati lokacijo okužbe ter preprečiti drugim osebam in živalim dostop do prizadete živali, črede, jate čebelnjaka oziroma trupla živali. Ob sumu na bolezen, ki je uvrščena na listo mednarodnega zoo-sanitarnega kodeksa oz. nacionalno listo bolezni, je veterinarska organizacija dolžna v skladu z 18. členom istega zakona s pisnim navodilom v dnevniku veterinarskih posegov določiti predpisane veterinarske ukrepe, o tem na predpisan način obvestiti UVHVVR ter poskrbeti, da se sum bolezni potrdi ali ovzre. Pri tem mora veterinar poskrbeti, da sam ne raznaša bolezni. Pisno navodilo je za imetnika obvezno.

3. Viri okužbe oziroma vzroki nastanka in širjenja boleznih živali

Povzročitelji boleznih živali so: virusi, bakterije, paraziti, glivice, plesni in prioni.

Ločujemo med okužbo in boleznijo. Okužba je posledica stika dovzetne živali s povzročiteljem bolezni. Vir za večino okužb živali je druga žival, krma, gnoj, oprema, vektorji itn.. Bolezen je le eden od možnih izidov okužbe, njen razvoj pa je odvisen tako od virulence povzročitelja kot od dovzetnosti živali.

Nevarnost boleznih je, da se lahko pojavljajo množično in se širijo v obliki izbruhov, epizootij oziroma panzootij.

4. Dejavniki, ki vplivajo na nastanek in širjenje boleznih živali

Pomembna dejavnika, ki poleg značilnosti povzročitelja vplivata na širjenje bolezni, sta okolje in vedenje živali. Pogoji, ki so pomembni za nastanek bolezni in njihovo širjenje so:

- število dovzetnih živali oziroma rej živali na nekem območju,
- geografski dejavniki (stoječe vode, gorske pregrade, ki pogojujejo selitvene poti ptic selivk, itd.),
- prilagajanje in spremembe povzročiteljev,
- dovzetnost živali za okužbo,
- trgovanje z živalmi,
- podnebje, vreme in okoljske spremembe, kot so globalno segrevanje in posegi v naravo, ki vplivajo na širjenje nalezljivih bolezni na nova območja (na primer bolezen modrikastega jezika, afriška prašičja kuga, kuga drobnice),
- mednarodna potovanja,
- turizem,
- nove tehnologije in industrija,
- naravne in druge nesreče,
- namerno širjenje boleznih živali (biološko orožje).

5. Posebno nevarne bolezni živali

Posebno nevarne bolezni živali so tiste bolezni, ki se hitro širijo in povzročajo velike gospodarske škode, tako neposredne (pogini in usmrtitve živali, čiščenje in razkuževanje), kot posredne (izguba prihodka, prepoved prometa živali in proizvodov,...).

Posebno nevarne bolezni so naštet v Prilogi 8 Pravilnika o boleznih živali. V regijski oceni ogroženosti so posebno nevarne bolezni opisane pod točko 6, med nje spadajo npr. slinavka in parkljevka, klasična prašičja kuga, bolezen modrikastega jezika, aviarna influenza, idr.

V primeru, ko gre za utemeljen sum na posebno nevarno bolezen živali, mora veterinarska organizacija v skladu z 11. členom Pravilnika takoj po telefonu (in telefaksu oziroma elektronski pošti) obvestiti Glavni urad Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR). Za ta namen ima Glavni urad UVHVVR dežurno telefonsko številko: 01-300-13-59 in fax: 01-300-13-57. Po prijavi suma na posebno nevarno bolezen Glavni urad UVHVVR nemudoma skliče sestanek članov DSNB, kjer se prouči stanje in določijo nadaljnji ukrepi. Ukrepi so določeni v pravilnikih o ukrepih za ugotavljanje, preprečevanje in zatiranje posameznih bolezni.

Za določene posebno nevarne bolezni živali je UVHVVR pripravila načrte ukrepov ob pojavu bolezni. Načrti ukrepov določajo postopke in ukrepe ob pojavu bolezni, shemo delovanja služb, opremo, sredstva, osebje, ki sodeluje ob izvajanju ukrepov in drugo. Na spletni strani UVHVVR (www.uvhvvr.gov.si/si/zdravje_zivali/nacrti_ukrepov) so dostopni načrti ukrepov za naslednje bolezni: slinavka in parkljevka, bolezen modrikastega jezika, klasična prašičja kuga, aviarna influenza, atipična kokošja kuga in afriška prašičja kuga.

6. Kratek opis posebno nevarnih bolezni živali

6.1. Slinavka in parkljevka

Slinavka in parkljevka je zelo nalezljiva virusna bolezen parkljarjev, predvsem goveda, ovac, koz, prašičev in tudi nekaterih vrst parkljaste divjadi (jelenjadi, srnjadi, divjih prašičev). Bolezen povzroča virus iz skupine Picorna virus, ki ima sedem podtipov. Najpomembnejši so O, A in C.

Visok pogin se lahko pojavi pri mladih živalih, predvsem jagnjetih in pujskih. Odrasle živali redko poginejo. Bolezen povzroča ogromno gospodarsko škodo, pri čemer ne gre toliko za neposredne izgube zaradi poginov (dva do pet odstotkov) kot za posredne, med katere štejemo dolgotrajno in bistveno zmanjšano proizvodnjo mleka, zvirgavanje, rojevanje nevitarnih telet, hujšanje itd. Bolezen je zelo pomembna ovira pri mednarodnem trgovanju z živalmi in njihovimi proizvodi.

6.2. Vezikularni stomatitis

Vezikularni stomatitis je bolezen, ki jo povzroča virus iz družine *Rhabdoviridae*. Poleg tega, da povzroča ekonomske izgube, je pomembna za diferencialno diagnostiko slinavke in parkljevke. Za bolezen so dovzetni konji, prašiči in govedo. Prenaša se z neposrednim in posrednim stikom prek okuženih živali, krme, opreme in drugim.

6.3. Vezikularna bolezen prašičev

Vezikularna bolezen prašičev je virusna bolezen, ki jo je klinično težko ločiti od slinavke in parkljevke in je zato pomembna za diferencialno diagnostiko. Bolezen povzroča virus iz družine *Picornaviridae* in se širi z neposrednim kontaktom med prašiči in posredno prek kontaminiranega fecesa, urina, opreme oziroma s kmljenjem s pomijami.

6.4. Goveja kuga

Goveja kuga je zelo nalezljiva akutna virusna bolezen prežvekovalcev in prašičev. Povzročitelj spada med viruse iz družine *Paramyxoviridae*. Bolezen se prenaša z neposrednim stikom med živalmi, virusi pa so v izdihanem zraku, solzah, nosnem izcedku, slini, fecesu in urinu.

Na generalni skupščini OIE (Mednarodnega urada za zdravilje živali) maja 2011 v Parizu je bila predstavljena deklaracija o popolnem izkoreninjenju goveje kuge s planeta Zemlje.

6.5. Kuga drobnice

Kuga drobnice je bolezen ovac in koz, ki je podobna goveji kugi. Virus, ki jo povzroča, je soroden virusu goveje kuge in spada v družino *Paramyxoviridae*. Okužene živali izločajo virus z izdihanim zrakom in vsemi izločki. Bolezen se prenaša z neposrednim stikom med živalmi in se širi na nova območja s premiki okuženih živali.

6.6. Pljučna kuga govedi

Pljučna kuga govedi je akutna, subakutna ali kronična bolezen govedi, ki jo povzroča *Mycoplasma mycoides* subsp. *mycoides* SC (bovini podtip). Govedo se okuži z vdihavanjem okuženih kapljic, nujen pa je tesen stik med živalmi.

6.7. Vozličasti dermatitis

Gre za generalizirano bolezen kože pri govedu, ki jo povzroča virus iz družine *Poxviridae* in je soroden virusu osepnic ovac in koz. Predvidoma prenašajo bolezen mehanično pikajoče muhe, komarji in drugi insekti; ta način prenosa naj bi bil pomembnejši od neposrednega stika med živalmi. Širjenje okužbe je povezano predvsem s premiki govedi.

6.8. Mrzlica doline Rift

Mrzlica doline Rift je akutna virusna bolezen, ki jo prenašajo komarji in v glavnem prizadene prežvekovalce ter ljudi. Virus spada v družino *Bunyaviridae*. Pri živalih prenos bolezni brez vektorjev (komarjev) ni pomemben, medtem ko je pri ljudeh pomembna pot okužbe tudi pri ravnanju s tkivi, krvjo oziroma izločki okuženih živali ali v laboratoriju.

6.9. Bolezen modrikastega jezika

Bolezen povzroča virus, ki ga spada v družino *Reoviridae*. Glavni vektorji za širjenje virusa so krvosese mušice *Culicoides* spp., v katerih se virus BT tudi razmnožuje.

6.10. Osepnice ovac in koz

Osepnice ovac in osepnice koz sta zelo sorodni bolezni, ki ju povzroča virus iz družine *Poxviridae*. Verjetno gre za isti virus, pri katerem je prišlo do prilagoditve na vrsto živali. Bolezen se širi po dihalni poti z neposrednim prenosom med živalmi. Ker je virus precej stabilen, je pomemben vir okužbe tudi kontaminirano okolje. Okužene živali izločajo virus z vsemi izločki in s krastami.

6.11. Konjska kuga

Konjska kuga je akutna ali subakutna virusna bolezen enoprstih kopitarjev, ki jo prenašajo insekti. Bolezen povzroča virus RNK, ki spada v družino *Reoviridae*. Najbolj dovzetni so konji in mule. Smrtnost pri konjih je lahko do 95-odstotna, pri mulah pa od 50- do 70-odstotna. Oslji so manj dovzetni za bolezen.

6.12. Afriška prašičja kuga

Afriška prašičja kuga je bolezen domačih in divjih prašičev. Povzročitelj je virus, ki spada v družino *Asfarviridae*. Za akutno obliko bolezni so značilni visoka telesna temperatura, krvavitve po koži in sluznicah ter visok pogin živali. Mehki klopi iz rodu *Ornithodoros*, posebno *O. moubata* in *O. erraticus*, so rezervoar virusa v naravi. V klopah se lahko virus uspešno razmnožuje in prenaša z okuženega na neokuženega prašiča. Za virus APK so v naravi dovzetni samo prašiči, domači in divji. Evropski divji prašič je na virus prav tako občutljiv kot domači prašič. Divji prašiči zbolijo s klinično sliko bolezni, ki je podobna tisti, ki se pojavlja pri domačih prašičih. Virus se najpogosteje prenaša ob stiku okužene živali z neokuženo. Tudi vsi proizvodi in stranski proizvodi iz okuženih prašičev so možen vir infekcije, zlasti kot krma za prašiče (pomije). Mehaničen prenos je možen z obleko, obutvijo in instrumenti ter tudi s prevoznimi sredstvi (letalski, ladijski promet). Bolezen je zelo podobna klasični prašičji kugi.

6.13. Klasična prašičja kuga

Klasično prašičjo kugo povzroča virus, ki spada med pestiviruse iz družine *Flaviviridae*. Med boleznijo prašiči izločajo virus z vsemi izločki, zlasti s slino, urinom in fecesom. Različni sevi virusa se širijo različno hitro. Praviloma se bolj virulentni sevi širijo hitreje in povzročajo višjo obolevnost. Smrtnost lahko doseže 90 odstotkov. Virus se med rejami širi na različne načine. Med najpogostejše spada nakup

prašičev v inkubaciji ali trajno okuženih. Pomemben je tudi prenos s prašičjim mesom in izdelki ter pomijami. Bolezen lahko prenašajo tudi ljudje, predvsem kmetje in veterinarji, z obutvijo, obleko ter instrumenti. Možen je prenos s krvosesnimi insekti in vetrom, vendar je ta način prenosa virusa manj pogost. Tudi divji prašiči so možen vir infekcije za domače prašiče.

6.14. Aviarna influenza

Aviarno influenco povzročajo virusi influence tipa A, ki spadajo v družino *Orthomyxoviridae*. Znotraj te družine poznamo tri tipe virusov: A, B in C, vendar le virusi tipa A okužijo ptice. Glede na njihovo virulentnost jih razvrščamo v dve skupini:

- zelo virulentni virusi, ki povzročajo visoko patogeno aviarno influenco (HPAI) in
- nizko virulentni virusi, ki povzročajo nizko patogeno aviarno influenco (LPAI).

Pomemben dejavnik pri prenosu HPAI-virusov je človek, saj lahko z nepazljivostjo oziroma zaradi nevednosti razširi virus že z obleko, čevlji, opremo, krmo ali vozili. Običajno se virus širi med osebkami istih ali sorodnih vrst, kot je znano pa je prenos virusa mogoč tudi s ptic na sesalce in tudi na ljudi ali obratno.

6.15. Atipična kokošja kuga

Atipična kokošja kuga je zelo nalezljiva virusna bolezen perutnine in ptic. Povzročitelji so aviarni paramiksovirusi serotipa1 (APMV-1), ki jih uvrščamo v rod *Rubulavirus*. Bolezen se najpogosteje širi s premiki živih ptic (prostoživeče ptice, ptice v kletkah, tekmovalni golobi, nakup perutnine), z ljudmi in opremo, s perutninskimi proizvodi, s kontaminirano krmo in vodo, prek drugih živalskih vrst, ki same ne zbolijo, z vetrom in ob cepljenju (kontaminacija cepiv, instrumentov za cepljenje, nepopolna inaktivacija vakcin). Možnost horizontalnega prenosa okužbe je izredno visoka. Vertikalni prenos je mogoč le ob kontaminaciji jajčne lupine in jajčne vsebine. Okužene živali lahko širijo virus, preden kažejo klinične znake bolezni. Okužijo se lahko tudi cepljene živali, ki klinično ne zbolijo, vendar virus izločajo. Med boleznijo izločajo živali virus z vsemi izločki, zlasti kapljično in s fecesom. Bolezen lahko prenašajo tudi ljudje, predvsem kmetje in veterinarji, z obutvijo, obleko in instrumenti.

7. Pogostost pojavljanja posebno nevarnih bolezni živali

Po podatkih UVHVVR evidentirana ena večja epizotija in sicer:

- slinavka in parkljevka leta 1968 na območju takratnih občin Nova Gorica in Ajdovščina.

Opaženi so bili tudi manjši izbruhi atipične kokošje kuge leta 1991 in pojav klasične prašičje kuge leta 1992 ter nazadnje leta 1996. Leta 2006 se je prvič pojavila tudi aviarna influenza ali ptičja gripa pri prostoživečih pticah v severovzhodnem delu RS (Koblerjev zaliv, Maribor, Dogošje, Spodnji Duplek, Starše in Ptujsko jezero).

V R Sloveniji so bile z ukrepi zdravstvenega varstva živali v preteklosti zatrite oziroma uspešno nadzorovane bolezni živali, ki bi lahko povzročile večjo gospodarsko škodo in bile nevarne tudi za zdravje ljudi (na primer izbruha slinavke in parkljevke ni bilo vse od leta 1968), saj je bil izveden uspešen sistem nadzora ter izvajanja predpisanih ukrepov.

8. Možen potek in pričakovano širjenje bolezni

Glede na epizootiološko situacijo lahko tako v R Sloveniji kot v Notranjski regiji pričakujemo pojav katere od bolezni, ki se v zadnjem obdobju pojavljajo v EU oziroma bližnjih državah. Na območju EU je to

bolezen modrikastega jezika, ki je razširjena v večini držav članic. Zaradi načina prenosa (krvosesne mušice) je to bolezen težje omejiti.

Zaradi specifičnih dejavnikov tveganja (veliko stoječih voda, selitvenih poti ptic selivk, velikega števila perutnine, bližina epizootiološko neugodne Italije) lahko štejemo, da je Območje Notranjske bistveno bolj kot druga območja v R Sloveniji izpostavljeno boleznim perutnine - aviarni influenci (AI) in atipični kokoški kugi (AKK).

Pri oceni tveganja je zlasti treba upoštevati, da imamo v Notranjski regiji velike reje govedi na območju občine Postojna in perutnine na območju občine Pivka, velikih rej drugih domačih živali pa nimamo, pri čemer je prašičereja prav zanemarljiva.

Zaradi močnih prometnih tokov in turizma, ki prinaša s seboj prenos živil, predstavljajo določeno grožnjo za regijo tudi ostale posebno nevarne kužne bolezni: klasična prašičja kuga, afriška prašičja kuga, slinavka in parkljevka ter kuga drobnice.

9. Verjetnost nastanka verižne nesreče

Ob izrednem odstranjevanju trupel živali (sežig, zakop) pri pojavu posebno nevarnih bolezni živali se morajo upoštevati določbe 19. člena Uredbe (ES) št. 1069/2009 o določitvi zdravstvenih pravil za živalske stranske proizvode in pridobljene proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi, ter razveljavitev Uredbe (ES št. 1774/2001 v povezavi s 27. členom Zakona o veterinarskih merilih skladnosti), zato je verjetnost nastanka verižne nesreče zelo majhna.

10. Veterinarski ukrepi za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjanje posebno nevarnih bolezni živali

Ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali se bodo izvajali ukrepi za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjanje teh bolezni, poleg tega pa tudi ukrepi in naloge za zaščito, reševanje in pomoč. Odrejanje veterinarskih ukrepov in nadzor nad njihovim izvajanjem opravlja UVHVVR. Odrejene ukrepe izvajajo uradni veterinarji UVHVVR, veterinarske organizacije in Nacionalni veterinarski inštitut.

11. Razvrščanje občin v razrede ogroženosti zaradi pojava posebno nevarnih bolezni živali

Večje število živali na nekem območju načeloma pomeni večje tveganje za izbruh in širjenje bolezni. Občine in regija so na podlagi števila živali razvrščeni v pet razredov ogroženosti.

Preglednica 1: Razredi in stopnje ogroženosti, v katera se uvršča nosilce načrtovanja

Razred ogroženosti	Stopnja ogroženosti
1	Majhna
2	Srednja
3	Velika
4	Zelo velika 1
5	Zelo velika 2

Poglavitna vrednost za oblikovanje razredov za ugotavljanje ogroženosti občin je število posamezne vrste živali v »povprečni« občini. Za ugotavljanje ogroženosti regije je upoštevano kot glavno merilo delež posamezne vrste živali glede na število teh živali v vsej RS.

11.1. Razvrščanje občin

Spodnja preglednica prikazuje, kako so občine znotraj regije uvrščene v posamezne razrede ogroženosti.

Preglednica 3: Število občin v Notranjski regiji in skupno, razvrščenih po razredih ogroženosti

Regija	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti	Skupno število občin	Razred ogroženosti regije
NOTRANJSKA	1	3	3	2	1	10	3
SKUPAJ OBČIN						10	

Iz **preglednice 4.** je razvidna razvrstitev občin posamezno – parcialno po vrstah živali in razred ogroženosti občine kot celote.

Preglednica 4: Razvrstitev občin v razrede ogroženosti po posameznih vrstah živali in skupno

Regija NOTRANJSKA (10 občin)	Občina	govedo	prašiči	drobnica	perutnina	Razred ogroženosti občine
1.	Bloke	2	1	1	1	2
2.	Cerknica	2	1	3	2	3
3.	Loška dolina	1	1	1	1	1
4.	Postojna	3	1	3	3	3
5.	Pivka	2	1	4	5	5
6.	Ilirska Bistrica	3	1	4	4	4
7.	Divača	1	1	4	2	4
8.	Hrpelje – Kozina	1	1	2	3	2
9.	Komen	1	1	2	3	2
10.	Sežana	1	1	3	3	3

Iz preglednic 3. in 4. lahko povzamemo, da je najbolj ogrožena občina Pivka.

12. Zaključek

Posebno nevarne bolezni živali imajo lahko bolj ali manj hude ekonomske posledice, ogrožajo pa lahko tudi zdravje ljudi. Posledično lahko privedejo do omejitev v prometu blaga in storitev pa tudi ljudi oz. turizma in s tem povzročijo hudo posredno škodo za celotno regijo ali celo državo.

Poleg bolezni, ki jih poznamo že desetletja in stoletja, se pojavljajo nove oziroma se stare pojavljajo v novi, spremenjeni obliki. Prav tako se zaradi spremenjenih podnebnih razmer in prilagoditve povzročiteljev stare bolezni širijo na območja, na katerih jih v preteklosti ni bilo.

Zaradi obsežnega prometa z živalmi in njihovimi proizvodi, sprememb v okolju ter drugih dejavnikov predstavljajo posebno nevarne bolezni živali grožnjo za zdravje živali v Notranjski regiji. To od nas zahteva pripravo in načrtovanje ukrepov ob pojavu posameznih posebno nevarnih bolezni živali.

Zaščita živali pred posebno nevarnimi boleznimi obsega sistem družbenih, skupinskih in posamičnih aktivnosti ter ukrepov za njihovo preprečevanje, obvladovanje in zatiranje ter odstranjevanje njihovih posledic.

Uspešno preprečevanje in obvladovanje posebno nevarnih bolezni živali temelji na učinkovitem sistemu spremljanja in usklajenega delovanja veterinarskih ter drugih služb. Najpomembnejše je hitro in učinkovito ukrepanje ob pojavu bolezni živali, še posebno tistih, ki se pojavljajo kot epizootije.

Poleg delovanja veterinarskih služb lahko tudi imetniki živali veliko naredijo za preprečevanje vnosa in širjenja bolezni živali. Imetniki lahko doprinesejo predvsem z naslednjim:

- z zagotavljanjem zdravstveno ustrezne krme in pitne vode za napajanje,
- z zagotavljanjem in vzdrževanjem predpisanih higienskih razmer v objektih za rejo živali, v drugih prostorih ter napravah, kjer se zadržujejo živali,
- z zagotavljanjem higiene porodov in molže,
- z zagotavljanjem veterinarskega reda na javnih krajih, kjer se zbirajo živali, v prevoznih sredstvih za prevoz živali, proizvodov, surovin, živil, odpadkov in krme, v oborah in pašnikih ter objektih za zbiranje in klanje živali, obdelavo, predelavo in skladiščenje surovin, proizvodov, živil, odpadkov in krme,
- z zagotavljanjem varnosti živil in veterinarskih pogojev za njihovo proizvodnjo in promet,
- s preprečevanjem vnašanja povzročiteljev bolezni v rejo živali,
- z izvajanjem veterinarskih ukrepov v rejah živali,
- z ravnanjem z živalskimi trupli in drugimi odpadki, odplakami, živalskim blatom in urinom na predpisan način,
- z zagotavljanjem preventivnega razkuževanja, dezinfekcije in deratizacije v objektih, na javnih površinah in v prevoznih sredstvih,
- z drugimi nujnimi ukrepi.

Vse to nam kaže, kako pomembno je, da imamo učinkovit sistem za zgodnje odkrivanje bolezni in hitro ukrepanje tako na nacionalni ravni kot tudi v širšem evropskem prostoru.

Iz prvega dela Regijske ocene ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni živalih za Notranjsko regijo je razvidno, da so posebno nevarne bolezni živali pomemben dejavnik, ki v Notranjski regiji lahko ogrožajo zdravje živali in posredno ljudi, zato je treba izdelati dele regijskega načrta zaščite in reševanja ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali za Notranjsko regijo (način obveščanja ter razdelati izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog zaščite in reševanja).

Občinske načrte ZRP ob pojavu posebno nevarnih bolezni živali izdelajo naslednje občine:

- Občina Pivka izdelava celoten načrt s poudarkom na zaščiti in reševanju ob pojavu posebno nevarnih bolezni na perutnini.
- Občine Divača in Ilirska Bistrica pa lahko izdelajo oceno ogroženosti ob pojavu posebno nevarnih bolezni pri živalih in se v njej lahko opredelijo, da izdelajo le del občinskega načrta (način obveščanja ter razdelati izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog zaščite in reševanja).
- Občine Cerknica, Postojna in Sežana izdelajo le del občinskega načrta ZiR (način obveščanja ter razdelati izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog zaščite in reševanja).
- Občine Bloke, Hrpelje – Kozina in Komen, priporočljivo je da izdelajo del občinskega načrta ZiR (način obveščanja ter razdelati izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog zaščite in reševanja), lahko pa se v oceni ogroženosti odločijo tudi drugače.

- V občini Loška dolina, ki je najmanj ogrožena se lahko odločijo, da ne izdelajo načrta ZiR.